

Gerbiamieji Giedoriai,

kreipiuosi į Jus aš, penkto kurso Lietuvos Muzikos Akademijos etnomuzikologė Vilija Balčytytė - Dačinskienė, prašydama Jūsų pagalbos ir atsiprašydama už sugaišintą laiką. Mano diplominiam darbui apie lietuvių katalikų senąsias kantičkines giesmes trūksta žinių ir faktų, nes ta tema niekas nėra rašęs, jos gvildenęs. Juk ilgą laiką giesmė buvo tyrinėtojų užmiršta. Aš savo darbe noriu aprašyti kaip buvo giedama senajame Lietuvos kaime. Ir čia tik Jūs galite būti tikrieji, didieji konsultantai ir profesoriai. Tai Jūs savo atmintyje per visus sovietmečio laikus išlaikėte senųjų giesmių galybę.

Prašyčiau atsakyti į šiuos klausimus kuo plačiau. Aš ir mano dėstytoja Zita Kelmickaitė iš anksto labai dėkojame.

1. Kokias Jūsų krašte per laidotuves gieda giesmes - kantičkines, ar naujesnes (iš Liturginių Giesmyų), ar ir tas, ir tas?
2. Išvardinkite Jūsų krašte dažniausiai giedamas laidotuvių giesmes. Kokios Jums pačiam(-iai) labiausiai patinka, arčiausiai širdies?
3. Kokias giesmes giedodavo:
  - 1) žmogui mirštant
  - 2) tik žmogui mirus
  - 3) pašarvojus ir susirinkus kaimynams
  - 4) pirmą, antrą, (trečią) pašarvojimo vakarą, ir kuri iš tų vakarų ilgiausiai giedodavo?
  - 5) išnešant karstą iš namų?
  - 6) ar eidavo keliu į bažnyčią giedoriai paskui karstą pėsti, ir ką eidami giedojo?
  - 7) ką giedodavo įnešant karstą į bažnyčią?
  - 8) bažnyčioje?
  - 9) išnešant karstą iš bažnyčios?
  - 10) kapinėse?
  - 11) palaidojus?
  - 12) grįžus namo gedulingiems pietums?
4. Kada giedodavo giesmes: "Viešpaties angelas", "Diena rūsti", "Sveika Karaliene", kada būdavo giedami "Patronai"?
5. Ar metinių bei kitų mirimo paminėjų metu buvo giedamos tos pačios laidotuvių giesmės, ar kitos?
6. Išvardinkite gavėnios giesmes, kurios buvo giedamos per laidotuves.
7. Ką be giesmių giedodavo gavėnios metu: "Kryžiaus kelius", "Graudžius verksmus", ar "Rožančių"?
8. Ar giesmę "Marija Magdalena" giedodavo tik per laidotuves, o gal ir gavėnios metu ar Velykų rytą prieš Prisikėlimą? Gal buvo ir daugiau laidotuvių giesmių, kurios buvo giedamos kitomis progomis. Nurodykite kokios ir kuriuo metu.
9. Ką giedodavo be giesmių pas Jus per laidotuves: "Kryžiaus kelius", "Kalnus" ("Kalvarijas"), "Graudžius verksmus", "Jėzaus vardo rožančių", "Marijos rožančių, ar kt?
10. Ar būdavo tarp giesmininkų "pirmininkas" ("pravadnykas", "primatorius"), ir jei būdavo, tai kas dažniau - vyras, ar moteris?
11. Kaip Jūsų krašte tą žmogų vadindavo?
12. Koks būdavo "pirmininko" vaidmuo?

13. Ar "pirmininkas" užvesdavo visas giesmes ir diktudavo visą giedojimo eigą, ar tai galėdavo daryti ir kiti giesmininkai?
14. Per "Kalvarijos kalnus", "Rožančių" skaitydavo maldas ir poterius "pirmininkas", ar visi giesmininkai pagrečiui?
15. Ar "pirmininkas" turėdavo mokinių? Kaip žmonės mokydavosi giesmių, kas juos išmokydavo?
16. Jeigu "pirmininko" nebūdavo, tai užvesdavo giesmę ir pirmas stulpelių eilutes vis ta pati moteris arba vyras, ar kiekvienas giesmininkas pagrečiui?
17. Ar giesmes giedojo visi giesmininkai kartu, ar keisdavosi - vieną stulpelį tik moteris, o kitą - tik vyrai? Gal buvo dar kitų giedojimo būdų?
18. Keliais balsais pas Jus giedodavo - 1, 2, 3? (t.y. ar tūravodavo?)
19. Kiek maždaug per laidotuves į mirusiojo namus susirinkdavo giedorių?
20. Kas giedant "Kalnus", "Rožančių", "Kryžiaus kelius" po maldų užvesdavo giesmes - "pirmininkas", visi pagrečiui, ar geriau mokantys, stipresnius balsus turintys giesmininkai?
21. Ar Jūsų krašte buvo grojama per laidotuves su triūbomis, dūdomis, ar kitais instrumentais?
22. Ar triūbočiai ne tik grodavo, bet ir giedodavo?
23. Ar mokėdavo po laidotuvių giesmininkams už giedojimą? O po metinių, ar kitų paminėjimų? Jei mokėdavo, tai kuo - pinigais, o gal kokiais daiktais?
24. Kelintą valandą vakaro rinkdavosi giesmininkai į mirusiojo namus giedoti?
25. Ar vaišindavo atėjusius per šermenis giedoti giesmininkus?
26. Kaip prieš pradėdant giedoti buvo paruošiamas stalas? (Gal ant jo buvo dedama žvakė, duona, kryžius, ir t.t.)
27. Ar Jūsų krašte per laidotuves bažnyčioje giedodavo "namų giesmininkai", ar vargonininkas su bažnyčios choru?
28. Ar giedodavo bažnyčioje kantičkinės giesmes?
29. Kuo skyrėsi vargingo ir turtingo žmogaus laidotuvės? Ar vienodai turtingam ir vargingam išgiedodavo visas giesmes?
30. Ar į kaimyno laidotuves patys susirinkdavo giesmininkai, ar kas nors juos ateidavo kviesti, ir kas?
31. Ar giedodavo Jūsų krašte per laidotuves giesmes, skirtas įvairiems šventiesiems (pav. šv. Antanui, šv. Juozapui) ir t.t., jei mirusysis buvo tuo vardu?
32. Kokias per laidotuves giedodavo giesmes Marijai?
33. Ar senoviškais (iš Kantičkos), ar naujoviškais (iš Liturginio Maldyno) žodžiais giedojo ir gieda Jūsų krašte šias giesmes: "Per čyščiaus ugnies karštybes", "Aniuolas Dievo", "Jėzau, daržely alpstantis", "Diena rūsti, diena ana", "Jėzau, dėl mano dūšios suronytas", "O, dūšia negali žinoti", "Verkit, aniuolai, verkit dvasios šventos", "Jėzau Kristau maloniausias"?

Dar kartą labai dėkoju Jums.

Vilija Balčytytė - Dačinskienė

Vilnius, 1993.12.14.

Atsakymus prašome siųsti šiuo adresu :

Vilija Dačinskienė, Giedraičių 57-52, 2000 Vilnius.